

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 498/2023-48

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Peter Rybár, s.r.o., Kuzmányho 29, Košice, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/76/2022 z 25. mája 2023 takto

rozhodol:

1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/76/2022 z 25. mája 2023 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/76/2022 z 25. mája 2023 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **337,86 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 4. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/76/2022 z 25. mája 2023 (ďalej len „napadnutý rozsudok“). Napadnutý rozsudok navrhuje zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 498/2023-30 z 12. októbra 2023 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu.
3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou 23. januára 2018 domáhal na Okresnom súde Námestovo (ďalej len „okresný súd“) zaplata 1 763,83 eur s príslušenstvom proti žalovanému NAY a.s. (ďalej len „žalovaný“).
4. Podstata sporu spočívala v tom, že sťažovateľ si 1. apríla 2012 kúpil od žalovaného televízor. Ten vykazoval opakovanú (totožnú) vadu.
5. Z dôvodu prebiehania modrého pásika cez celú obrazovku televízora sťažovateľ prvýkrát reklamoval televízor 9. januára 2014. Reklamácia bola 13. januára 2014 žalovaným uznaná. Na tomto základe došlo k oprave displeja a kamery na televízore, a to výmenou konkrétnej súčiastky. Tým sa inak dvojročná záručná doba kúpenej veci – televízora predĺžila o trvanie opravy, v tomto prípade do 5. apríla 2014.
6. Po opakovanom vyskytnutí sa rovnakej vady sťažovateľ uplatnil u žalobcu v poradí druhú reklamáciu 21. decembra 2015. Túto reklamáciu už žalovaný neuznal, a to z dôvodu, že bola uplatnená po uplynutí záručnej doby.
7. Sťažovateľ prevzal televízor z opravy, a to bez vykonania opravy vady veci (20. januára 2016), na opravu veci naďalej naliehal, na základe čoho bol televízor prijatý do opravy v servisnom stredisku (26. januára 2016), ktoré konštatovalo vadu práve tej súčiastky, ktorou bola nahradená pôvodná vadná súčiastka pri prvej reklamacii. Avšak, keďže stále malo ísť len o pozáručnú opravu, sťažovateľom bola vec z opravy prevzatá opätovne bez vykonania opravy vady (29. marca 2016).
8. Po slede uvedených udalostí si sťažovateľ uplatnil listom u žalobcu právo na odstúpenie od zmluvy.
9. Okresný súd akceptoval podstatu žaloby do tej miery, že súhlasil so sťažovateľom, pokiaľ šlo o tvrdenie, že vymenenú súčiastku treba považovať za spadajúcu pod pojem „súčasť veci“ použitý v § 627 ods. 2 Občianskeho zákonníka (predmetné ustanovenie je od 1. júna 2024 z právneho poriadku derogované, pozn.). Avšak aj za predpokladu považovania vymenenej súčiastky za súčasť veci, v dôsledku čoho by súd mohol pripustiť (počnúc 13. januárom 2014) plynutie novej dvojročnej záručnej doby na vymenenú súčiastku (trvanie do 13. januára 2016 plus 30 dní, počas ktorých bola vec v oprave, teda do 11. februára 2016), okresný súd žalobu rozsudkom sp. zn. 2Csp/4/2018 z 24. júna 2020 zamietol. Dôvodom zamietnutia bolo to, že sťažovateľ si u žalobcu uplatnil právo na odstúpenie od zmluvy, a to listom zaslaným na poštovú prepravu až 20. apríla 2016, teda bezpečne po uplynutí (akejkolvek) záručnej doby.
10. Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v reakcii na odvolanie sťažovateľa rozsudok okresného súdu potvrdil (rozsudkom sp. zn. 6CoCsp/19/2021 z 31. augusta 2021). Okrem konvalidácie procesného nedostatku spočívajúceho v opomenutí uvedenia predbežného právneho posúdenia veci sa zameril na právny výklad dopadu skutkovej okolnosti – výmeny „pokazenej“ súčiastky.
11. Krajský súd poukázal na stanovisko Najvyššieho súdu SSR sp. zn. 40/82 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyšších súdov a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 22/1983. Z neho odvodzoval, že pokiaľ sa na súčiastke predanej veci vyskytne chyba brániaca riadnemu užívaniu

predanej veci, je vzhľadom na § 623 ods. 1 Občianskeho zákonníka opodstatnené uplatnenie práva na výmenu veci alebo odstúpenie od zmluvy. Tým akceptoval právny názor okresného súdu týkajúci sa možnosti plynutia novej záručnej doby pri vymenenej súčiastke.

12. Na beh záručnej doby mal však krajský súd odlišný názor. Vzhľadom na to, že sťažovateľ si druhou reklamáciou (z 21. decembra 2015) uplatnil právo na odstránenie vady veci (vec reklamoval), záručná doba mala podľa § 627 ods. 1 Občianskeho zákonníka (a aj podľa rozsudku Najvyššieho súdu ČSR sp. zn. 3Cz 67/81 z 30. júla 1981 publikovaného v Zborníku stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR) od tohto dátumu spočívať.

13. Bez ohľadu na uvedené, pokiaľ však mal súd hodnotiť otázku sťažovateľom uplatneného práva – odstúpenie od zmluvy – (pretože to hodnotil ako podstatu sporu, a to preto, že z neho sťažovateľ v samej podstate veci odvodzoval svoj nárok), bol toho názoru, že žalobcovi takéto právo bez ohľadu na to, či došlo k jeho uplatneniu v záručnej dobe, nevzniklo.

14. Dôvodom na tento záver bol opäť judikát č. R 22/1983, v ktorom sa krajský súd zameral na zvýraznenie, že k vzniku práva na odstúpenie by muselo dôjsť k výskytu rovnakej vady veci, avšak najskôr po dvoch predchádzajúcich opravách, čo v posudzovanej veci splnené nebolo. Záver okresného súdu o preklúzii práva teda nepovažoval za správny.

15. Žalobca sa odvolával aj § 18 ods. 4 zákona 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“).

16. Krajský súd nepovažoval uvedenú právnu úpravu za významnú pre rozhodnutie veci, pretože žalobca v právnom úkone (liste) adresovanom žalobcovi žiadnym spôsobom neprejavil vôľu odstúpiť od kúpnej zmluvy na základe tej skutočnosti, že reklamácia nebola vybavená riadne v zmysle zákonom stanovenej lehoty na vybavenie reklamácie. Jediné, čo žalobca obsahom listu prejavil, je to, že mieni odstúpiť od kúpnej zmluvy na televízor z dôvodu vyskytnutia sa rovnakej vady po jej predchádzajúcej oprave s tým, že pre túto vadu televízor nemožno riadne užívať.

17. Vzhľadom na uvedené krajský súd uzavrel, že odstúpenie od kúpnej zmluvy nenaplnilo hypotézu 623 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a teda nemohlo nadobudnúť účinok.

18. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa zamietol. Pokiaľ šlo o tvrdenú arbitrárnosť a svojvoľnosť predchádzajúcich rozhodnutí založenú absenciou vyjadrenia predbežného právneho posúdenia veci a vykonania dôkazov v odvolacom konaní bez vyjadrenia sa strán konania k nim, uviedol, že absencia predbežného právneho posúdenia bola zhojená odvolacím konaním, v ktorom zároveň nové dôkazy vykonávané neboli, došlo len k prieskumu ich hodnotenia a rovnako tak skutkového stavu veci, čo je *de facto* podstatou odvolacieho konania.

19. Pokiaľ šlo o námietku odmietnutej reklamácie bez opravy a následné neuznanie odstúpenia od zmluvy [v rámci § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku], najvyšší súd sťažovateľovi vytkol, že žalobca riadne nesformuloval právnu otázku, o ktorej by dovolací súd mohol rozhodovať (§ 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku). V nastolenom právnom probléme išlo o skutkovú okolnosť, či zodpovednosť za vady bola uplatnená v rámci záručnej doby.

20. K právnemu hodnoteniu problému najvyšší súd uviedol, že záručná doba je viazaná na konkrétnu kúpnu zmluvu a jej predmet – tovar. Vzťahuje sa preto na celý produkt – televízor. Pri výmene tovaru teda začne plynúť nová záručná doba (podľa § 627 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Avšak plynutie novej záručnej doby ohľadom jednotlivej súčiastky (§ 627 ods. 2 druhá veta Občianskeho zákonníka) treba vykladať tak, že záručná doba na opravenú alebo vymenenú súčiastku uplynie najneskôr uplynutím záručnej doby na vec, ktorej je súčasťou, pokiaľ na ňu (ako takú) nebola poskytnutá osobitná záruka. Súčiastka teda v zásade (okrem uvedenej výnimky) zdieľa právny režim hlavnej veci.

21. Dovolací súd odklon od prejudikatúry nezistil a pokiaľ išlo o námietku podľa § 18 ods. 4 zákona o ochrane spotrebiteľa, opätovne zdôraznil, že (skutková) otázka, či šlo o záručnú opravu, bola predmetom posúdenia v predchádzajúcom konaní.

II.

Argumentácia sťažovateľa

22. Sťažovateľ argumentuje, že každý zo všeobecných súdov posúdil vec diametrálne odlišne a napokon aj tak v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou – R 22/1983. Najvyšší súd nereagoval na vzájomný rozpor právneho posúdenia veci prvostupňového súdu a odvolacieho súdu. Vo veci napokon použil taký výklad na vec sa vzťahujúcej právnej úpravy, ktorý judikát č. R 22/1983 úplne prehliada.

23. Sťažovateľ prvostupňovému súdu konštantne vyčíta, že v rámci § 181 ods. 2 Civilného sporového poriadku neuviedol svoje predbežné právne posúdenie veci (a z toho odvíjajúce sa dôsledky spočívajúce v nemožnosti adekvátnej argumentácie žalovanej veci prenášajúce sa až do ústavnej roviny), ako aj nezohľadnenie namietaného spotrebiteľského práva.

24. Vo vzťahu k otázke aplikácie spotrebiteľského práva (§ 18 ods. 4 zákona o ochrane spotrebiteľa) sťažovateľ uvádza, že bez ohľadu na formu tohto právneho úkonu (ktorého existencia nebola medzi stranami sporná) bol súd povinný vyhodnotiť ho v zmysle zásady *iura novit curia* ako právny úkon dostatočne určitý na to, aby s ním boli spojené zamýšľané právne následky – vznik nároku sťažovateľa na vrátenie kúpnej ceny za tovar.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

25. Najvyšší súd k sťažnosti uviedol, že neuvedenie predbežného právneho posúdenia veci bolo zhojené odvolacím konaním. Pri podávaní odvolania sťažovateľ právne posúdenie veci poznal, vec bola posudzovaná podľa rovnakých hmotnoprávných ustanovení a v tom zmysle aj preskúmaná, k zmene právnej kvalifikácie nedošlo.

26. K otázke právneho posúdenia najvyšší súd uviedol, že rozhodujúci senát si bol vedomý, že vo veci šlo o riešenie zásadnej právnej otázky, a preto po právoplatnosti bolo rozhodnutie navrhnuté na diskusiu v občianskoprávnom kolégiu podľa § 22 zákona č. 757/2004 Z. z., a to s právnou vetou: „[z]áručná doba sa vzťahuje na celý produkt (televízor) v zmysle ustanovení Občianskeho

zákonníka. Pri výmene tovaru začína plynúť nová záručná doba (§ 627 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Avšak plynutie novej záručnej doby ohľadne jednotlivej súčiastky je potrebné v ustanovení § 627 ods. 2, druhá veta Občianskeho zákonníka vykladať tak, že záručná doba na opravenú alebo vymenenú súčiastku uplynie najneskôr uplynutím záručnej lehoty na vec, ktorej je súčasťou, pokiaľ v zmysle § 627 ods. 2, druhá veta Občianskeho zákonníka nebola na súčiastku (ako takú) poskytnutá osobitná záruka. Inak súčiastka ako súčasť veci zdieľa právny režim hlavnej veci.“

27. V dôsledku podania ústavnej sťažnosti rozhodnutie bolo stiahnuté z diskusie a zasadnutia občianskoprávneho kolégia v novembri 2023. Dovolací senát súčasne dáva do pozornosti, že z diskusie v občianskoprávnom kolégiu môže vzniknúť i iný právny názor, ale vždy ide o kompetenciu najvyššieho súdu v zmysle § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. V danom prípade nebola poskytnutá osobitná záruka na danú súčiastku (obrazovku), a to ani pri predaji televízora, ani pri výmene súčiastky. Dovolací súd poukazuje aj na komentár ASPI k § 626 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého *„[v] odseku 2 je upravené skončenie plynutia pôvodnej záručnej doby a začiatok plynutia novej záručnej doby. V prípade, ak došlo k výmene veci, začína plynúť nová úplná záručná doba od prevzatia veci. Záruka sa môže vzťahovať aj na jednotlivú súčiastku veci. V prípade, ak dôjde k výmene tejto súčiastky, začína plynúť nová záručná doba od prevzatia súčiastky veci. Súčiastkou veci treba rozumieť napríklad motor v chladničke či karosériu motorového vozidla a pod., na ktoré môže byť poskytnutá osobitná záruka.“*

28. Dovolací súd poukazuje na publikáciu autorov Jaromír Svoboda a kolektív: *Občiansky zákonník. Komentár a súvisiace predpisy*, V. vydanie. Hurounion 2005, s. 576 z judikatúry: č. R 22/1983 (s. 121): *„[a]k platí zákonná záruka iba ohľadne určitej súčasti predanej veci a na tejto súčasti sa vyskytne vada brániaca vec riadne užívať a táto vada je dostatočným dôvodom pre uplatnenie práva na výmenu veci alebo práva na zrušenie zmluvy, môže kupujúci uplatniť ktorékoľvek z týchto práv, i keď sa jeho realizácia dotkne celej veci vrátane tých častí, za ktorých vady predávajúci nezodpovedá.“*

29. Z uvedeného považoval najvyšší súd za preukázané, že aplikovateľnosť právnej vety publikovaného stanoviska č. R 22/1983 (s. 121) je daná iba v prípade, že bolo poskytnutá osobitná zákonná záruka iba ohľadne určitej súčasti predanej veci.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

30. Zúčastnená osoba sa k ústavnej sťažnosti nevyjadrila.

III.3. Replika sťažovateľa:

31. Sťažovateľ v replike zdôrazňuje, že v rámci opravných konaní má z ich povahy len obmedzenú možnosť argumentácie. Dispozičné právomoci sporových strán sú oklieštené zákonnou koncentráciou, ktorá stranám nedovoľuje predkladať nové dôkazy či smerovať procesnú aktivitu iným spôsobom, ako tomu bolo v konaní na prvom stupni. Preto je dôležité, aby dokázal predvídať súdne rozhodnutie a tomu prispôbiť svoju procesnú aktivitu.

32. Vo vzťahu k výkladu použitému najvyšším súdom sťažovateľ uvádza, že televízor užíval necelé dva roky, keď došlo k vzniku vady. Pri jeho oprave došlo k výmene takej (rozumej podstatnej) časti veci, bez ktorej by vec nemala zmysel.

33. Výkladovo smeruje vec do roviny, v ktorej by dvojročná záruka bola poskytovaná „nanovo a na celú vec“ od výmeny spomínanej podstatnej časti, odôvodňujúc tento výklad zmyslom *ratio legis* – poskytnúť ochranu slabšej zmluvnej strane a motivovať predávajúcich na poskytovanie tovarov, ktoré dosahujú istý stupeň funkčnosti po dlhšie časové obdobie, ktoré presahuje základnú záručnú dobu.

34. V zmysle uvedeného poukazuje na konkrétny obsah č. R 22/1983: „[p]oměrně často se stává, že v průběhu zákonné záruční doby je při odstraňování vady (§ 250 o. z.) vyměněna určitá součástka prodané věci. V takovém případě vzhledem k ustanovení § 255 odst. 2, věta druhá, o. z. dobíhá záruční doba ohledně vyměněné součástky ještě poté, kdy záruční doba týkající se prodané věci jako celku již uplynula. Vzniká otázka, zda kupující může i v této době uplatnit z důvodu odpovídajících vad vyměněné součástky právo na výměnu věci nebo právo na zrušení smlouvy, jejichž realizace se nutně dotkne také těch částí prodané věci, za jejichž vady již obchodní organizace neodpovídá.“

35. Při řešení zmíněného problému je třeba vycházet z toho, že občanský zákoník umožňuje kupujícímu uplatnit z důvodu vad (uvedených v ustanovení § 251 odst. 1 o. z.) prodané věci, pro kterou platí záruka (§ 247 odst. 2 o. z.), právo na výměnu věci nebo právo na zrušení smlouvy po celou záruční dobu. Protože při užívání prodané věci v záruční době většinou dochází k jejímu částečnému spotřebování, lze dovodit, že občanský zákoník počítá s tím, že právo na výměnu věci nebo právo na zrušení smlouvy může být uplatněno i v době, kdy se záruka týká již pouze její větší nebo menší části.“

36. Vzhľadom na to, že sťažovateľ je zároveň spotrebiteľom, v prípadných pochybnostiach sa dovoľáva jemu priaznivejšiemu výkladu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

37. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti prezentuje námietku týkajúcu sa rozporu právneho názoru najvyššieho súdu so zákonom a s judikatúrou. Zároveň napáda právny názor všeobecných súdov obhajujúci konvalidáciu nesprávneho procesného postupu okresného súdu spočívajúceho v tom, že pred rozhodnutím vo veci opomenul sporovým stranám predbežne uviesť, ako mieni (na základe doterajšieho vývoja sporu) vec rozhodnúť. Teóriou tzv. ovocia plodov otráveného stromu uvedený nedostatok prenáša do ústavnej roviny a tvrdí, že nebyť uvedeného nedostatku, svoju aktivitu v spore by bol býval zamerlal inak.

38. Právny názor všeobecných súdov, ktorým bola odôvodnená konvalidácia nekorektného postupu okresného súdu, bol založený na tom, že proces pred všeobecnými súdmi spočíva na zárukách, ktoré sú spôsobilé obdobné procesné nedostatky sporov reparovať. V posudzovanom prípade šlo o možnosť reparácie na základe podania odvolania, čo sťažovateľ využil a v rámci podaného odvolania sa krajský súd zaoberal všetkými podstatnými pripomienkami.

39. Tvrdenie sťažovateľa o (predstaviteľne) inom zameraní jeho aktivity v spore je tvrdením bezobsažným, pretože v priebehu celého sporu prejavuje nesúhlas nanajvýš s posúdením veci v jej merite, čo bolo na základe spisového materiálu zjavne podstatou odvolacieho prieskumu. Kritickým momentom sporu teda nebol nedostatok procesu (procesného postupu), ale, ako vyplýva aj zo zásadnej námietky, ktorú sťažovateľ pred ústavným súdom prezentuje, nekonzistentnosť výkladu práva.

40. Vzhľadom na uvedené ústavný súd hodnotí námietku nedostatku procesu kritériom jeho výsledkovosti. Inými slovami, ústavný súd štandardne vychádza z názoru, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie sú „výsledkové“ práva, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Vzhľadom na to, že prípad sťažovateľa nároky na spravodlivosť procesu ako celku spĺňa, ústavný súd hodnotí námietku jeho nedostatku ako neopodstatnenú.

41. Námietku týkajúcu sa nekonzistentnosti výkladu práva považuje ústavný súd, naopak, za dôvodnú, a to z viacerých dôvodov.

42. Slovenská republika je podľa čl. 1 ods. 1 ústavy právnym štátom. K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 3/2024 bod 509), ktorý okrem iného vyžaduje, aby v prípade, keď súdy rozhodnú vo veci s konečnou platnosťou, ich rozhodnutie nebolo viac spochybňované v zmysle predvídateľnosti práva. Princíp právnej istoty musí byť plne realizovaný v praxi súdov, a to najmä prostredníctvom „*ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít*“.

43. Aspekt predvídateľnosti práva v kontexte námietky nekonzistentnej interpretácie právnej normy zodpovedá obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie. V rámci základného práva na spravodlivé súdne konanie ústavný súd akcentuje povinnosť súdov vyrovnáť sa jednak s argumentmi účastníkov konania (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04) ale rovnako tiež povinnosť súdov, ak riešia právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom, argumentačne sa vyrovnáť so skoršími súdnymi rozhodnutiami. Opačný postup môže kolidovať s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy s následkom porušenia práva účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 192/06). Práve uvedené platí o to viac pre najvyšší súd, keďže v právnom systéme mu prislúcha úloha zjednocovania judikatúry.

44. Svoju úlohu si najvyšší súd nepochybne uvedomoval, pretože obsah napadnutého rozsudku dodatočne navrhol na diskusiu v občianskoprávnom kolégiu súdu, a to s úmyslom kreácie právnej vety, ktorá ustálenie rozhodovacej praxe týkajúce sa presadenia určitého právneho názoru zakladá.

45. Najvyšší súd však v napadnutom rozhodnutí predostrel výklad na vec sa vzťahujúcej právnej úpravy, a to diametrálne odlišný s obsahom judikátu č. R 22/1983, na ktorom bolo založené právoplatné rozhodnutie okresného a krajského súdu. Podľa názoru najvyššieho súdu v podstate veci šlo o skutkovú okolnosť, či zodpovednosť za vady bola uplatnená v rámci záručnej doby a sťažovateľ nesformuloval právnu otázku s uvedením právneho posúdenia v zmysle (§ 432 ods. 2 Civilného sporového poriadku).

46. Uvedené závery sa s ohľadom na okolnosti prípadu vymykajú hraniciam primeraného racionálneho úsudku. Skutkový stav nebol v spore spochybňovaný. Bolo bezpochyby preukázané, že k druhej reklamacii došlo 21. decembra 2015. Právna otázka vyplývajúca z podaného dovolania mala teda jasný kontext. Vo veci bolo sporné, či záručná doba má byť poskytovaná aj osobitne – na vymenenú súčiastku v televízore – po dobu dvoch rokov od jej výmeny, alebo sa záručná doba vzťahuje len na predmet kúpnej zmluvy ako taký a objektívne sa skončí uplynutím dvojročnej doby od kúpy veci, pretože súčiastka zdieľa právny osud veci.

47. Z obsahu napadnutého rozsudku je zrejmé, že aj tento problém si najvyšší súd spoľahlivo uvedomoval, pretože práve k tejto otázke poskytol v bode 19 napadnutého rozsudku ucelený výklad. Nedostatkom ústavného významu je, že tento výklad je v právnom poriadku solitérom, nezohľadňujúcim judikatórny a právny kontext vykladanej právnej úpravy.

48. Najvyšší súd pri podaní výkladu práva opomenul, že odôvodnenie právoplatného rozhodnutia vo veci je do (pre výklad práva) významnej miery založené na judikáte č. R 22/1983, z ktorého vyplýva presne opačná tendencia – poskytovať dvojročnú záručnú dobu aj na súčiastku vymenenú, zatiaľ čo sa dvojročná záruka ostatných (bezvadných) komponentov veci skončí. Zároveň, z podaného výkladu nie je zrejmé, o aký právny základ sa výklad najvyššieho súdu opiera, pretože ani judikát č. R 22/1983 neopomína skutočnosť, že záručná doba sa vzťahuje na konkrétnu kúpnu zmluvu, ktorej predmetom je určitý tovar.

49. Ako už bolo uvedené v súvislosti s predvídateľnosťou súdnych rozhodnutí v kontexte základného práva na spravodlivé súdne konanie, je povinnosťou súdov vyrovnávať sa s argumentmi účastníkov konania. Podľa judikatúry ústavného súdu je rozhodnutie všeobecného súdu, v ktorom absentujú jasné a zrozumiteľné odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, zjavne neodôvodnené (porovnaj IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). O túto situáciu ide aj v tomto prípade, a to najmä v súvislosti s argumentáciou týkajúcou sa pozície spotrebiteľa.

50. Pokiaľ ide o otázku odstúpenia od kúpnej zmluvy, toto právo spotrebiteľa má svoj základ v práve Únie, konkrétne v smernici 1999/44/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar (uvedená smernica už síce bola nahradená smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/771 z 20. mája 2019 o určitých aspektoch týkajúcich sa zmlúv o predaji tovaru, ktorou sa mení nariadenie (EÚ) 2017/2394 a smernica 2009/22/ES a zrušuje smernica 1999/44/ES, ale vzhľadom na časové okolnosti prípadu je potrebné vychádzať zo smernice 1999/44). V zmysle čl. 3 ods. 5 smernice 1999/44 má spotrebiteľ právo od zmluvy odstúpiť, ak predávajúci v primeranom čase neuskutočnil nápravu.

51. Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vo svojej judikatúre spresnil, že smernica 1999/44 v prípade nesúladu tovaru s kúpnu zmluvou v záujme oboch zmluvných strán uprednostňuje plnenie zmluvy na základe dvoch primárne stanovených spôsobov nápravy pred odstúpením od zmluvy (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. 6. 2011, Gebr. Weber a Putz, C-65/09 a C-87/09, EU:C:2011:396, bod 72) a na tento účel stanovuje určité pozitívne povinnosti pre spotrebiteľa, ako aj pre predajcu. V prípade spotrebiteľa ide o povinnosť informovať predávajúceho o tomto nesúlade a o prostriedku nápravy, ktorý si vybral, konkrétne opravu tovaru alebo o jeho náhradu, a o povinnosť sprístupnenia predmetného tovaru. V prípade predajcu ide

o povinnosť vykonať prípadnú opravu alebo náhradu tovaru bezplatne, v primeranom čase a bez závažných ťažkostí pre spotrebiteľa, pričom to môže odmietnuť vykonať len v prípade, ak to je nemožné alebo neprimerané. Spotrebiteľ môže odstúpiť od zmluvy len vtedy, ak predávajúci uvedenú povinnosť nesplnil (rozsudok Súdneho dvora z 23. 5. 2019 vo veci C-52/18, Füllä, ECLI:EU:C:2019:447, body 61 – 63).

52. Súdny dvor síce uviedol, že čl. 3 smernice 1999/44 v spojení s čl. 11 ods. 1 tejto smernice iba ukladá členským štátom povinnosť prijať opatrenia potrebné na to, aby spotrebiteľ mohol účinne uplatniť svoje práva použitím rôznych prostriedkov stanovených pre prípad nesúladu tovaru so zmluvou, a táto smernica neobsahuje nijaké ustanovenia týkajúce sa spôsobov uplatňovania uvedených práv na súde, ale rovnako pripomenul, že v prípade neexistencie právnej úpravy v práve Únie v tejto oblasti prináleží podľa zásady procesnej autonómie jednotlivým členským štátom, aby vo vnútroštátnom právnom poriadku upravili procesné podmienky tak, aby sa zabezpečila ochrana práv spotrebiteľov vyplývajúcich zo smernice 1999/44. Tieto procesné podmienky však nesmú byť nevýhodnejšie ako príslušné podmienky, ktorými sa riadia podobné vnútroštátne prípady (zásada ekvivalencie), ani nesmú byť stanovené takým spôsobom, že sa prakticky znemožní alebo nadmerne sťažuje výkon práv priznaných právnym poriadkom Únie (zásada efektivity) (rozsudok Súdneho dvora z 3. 10. 2013 vo veci C-32/12, Duarte Hueros, ECLI:EU:C:2013:637, body 30 a 31).

53. Vzhľadom na uvedené rozhodnutia Súdneho dvora bolo úlohou súdov vysporiadať sa vo svojich rozhodnutiach s nastolenými otázkami súvisiacimi s ochranou spotrebiteľa. Hlavne, keď je zo spisu zrejmé a nesporné, že spotrebiteľ jasne informoval predávajúceho o existencii nesúladu tovaru a tovar mu sprístupnil a rovnako jasne následne uviedol, že uplatňuje svoje právo na odstúpenie od zmluvy. Je otázne, či podmieňovanie práva spotrebiteľa na odstúpenie od zmluvy presnou špecifikáciou dôvodu na odstúpenie od zmluvy (bod 16 tohto rozsudku) je ešte v medziach zásady efektivity, teda či takýto postup neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje výkon práva priznaného spotrebiteľovi právnym poriadkom Únie. Od priemerného spotrebiteľa nie je možné rozumne očakávať, že bude pri svojej komunikácii s predávajúcim využívať právne služby osôb znalých práva.

54. Otázka odstúpenia od zmluvy nemala byť hodnotená len formálne, ale súdy mali uvažovať o tom, či uplatnený nárok v sebe implicitne neobsahuje dokonca aj subsidiárny návrh, v ktorom by požadoval nižšiu mieru ochrany, než je ochrana požadovaná v hlavnom návrhu, a to buď z dôvodu mimoriadne rigidnej súbežnosti s hlavným návrhom, alebo z dôvodu, že nepozná alebo si nie je vedomý rozsahu svojich práv. Opačný postup by mohol znamenať rozpor so zásadou efektivity, kedy by došlo k znemožneniu alebo prílišnému sťaženiu uplatnenia únijného práva. Podľa výkladu poskytnutého Súdny dvorom (rozsudok vo veci C-32/12) smernica 1999/44/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar sa má vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá v prípade, keď spotrebiteľ, ktorý má právo na primerané zníženie ceny tovaru uvedenej v kúpnej zmluve, ale na súde žiada výlučne odstúpenie od tejto zmluvy, hoci toto odstúpenie nemožno dosiahnuť z dôvodu málo významného nesúladu tohto tovaru so zmluvou, neumožňuje vnútroštátnemu súdu, aby *ex officio* priznal takéto zníženie. Pre posúdenie veci teda nebolo dôvodné požadovať od sťažovateľa formálne vymedzovanie dôvodov odstúpenia od zmluvy v zmysle § 18 ods. 4 zákona o ochrane spotrebiteľa, ale uvažovať o tom, či uplatnený nárok v sebe implicitne neobsahuje dokonca aj subsidiárny návrh, v ktorom by požadoval nižšiu mieru ochrany, než

je ochrana požadovaná v hlavnom návrhu, a to buď z dôvodu mimoriadne rigidnej súbežnosti s hlavným návrhom, alebo z dôvodu, že nepozná alebo si nie je vedomý rozsahu svojich práv. Opačný postup by mohol znamenať rozpor so zásadou efektivity, kedy by došlo k znemožneniu alebo prílišnému sťaženiu uplatnenia úijného práva.

55. V rámci základného práva na spravodlivé súdne konanie ústavný súd akcentuje aj povinnosť všeobecných súdov rozhodovať na základe relevantných právnych noriem. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Napriek tomu, že sťažovateľ nedostatočné zohľadnenie spotrebiteľského práva v celom priebehu sporu namieta, všeobecnými súdmi (a napadnutým rozsudkom) k jeho zohľadneniu nedošlo.

56. Vzhľadom na dosiaľ uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

57. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého rozsudku a vrátenie veci na ďalšie konanie dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2). Najvyšší súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.

Trovy konania

58. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré mu vznikli zastúpením právnym zástupcom.

59. Opodstatnená výška náhrady bola ústavným súdom určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za tri úkony právnej služby v roku 2023 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie 3 x 208,67 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (3 x 12,52 eur) predstavuje 663,57 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 132,71 eur, keďže právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty. Opodstatnená výška náhrady tak spolu predstavuje sumu 796,28 eur.

60. Keďže výška trov právneho zastúpenia vyčíslená právnym zástupcom sťažovateľa (337,86 eur) nepresiahla sumu, ktorá by sťažovateľovi inak patrila, ústavný súd, súc viazaný petitom ústavnej sťažnosti, priznal náhradu trov v petitom požadovanej sume (výrok 3).

61. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 2025

Robert Šorl
predseda senátu